

Anvisning för publicering av Finlands officiella statistik

Delegationen för FOS
13.02.2023
TK/402/00.00.00/2022-1

Innehåll

Förord	2
1 Centrala författningar, rättsakter och anvisningar	2
1.1 Grundläggande principer för statistikpublicering	2
1.2 Lagstiftning.....	3
2 FOS-statistik- och publikationsserier	4
2.1 FOS-ansökningsförfarande	5
2.2 FOS-beteckningen och dess användning	5
2.3 Ansökan om ISSN- och ISBN-nummer	6
3 Offentliggörande av statistikuppgifter	6
3.1 Publiceringskalender.....	6
3.2 Embargo	7
4 Ändringar i publicerad statistik.....	7
4.1 Revidering av uppgifter	7
4.2 Felsituationer	8
5 Nätpublicering.....	8
5.1 Statistikens webbsidor	8
5.2 Metadata	9
5.3 Databaspublicering	9
5.4 Öppna data och principer för programmeringsgränssnitt	10
5.5 Tillgänglighet.....	11
6 Allmänna anvisningar	11
6.1 Språkrekommendation.....	11
6.2 Instruktion för hänvisning	12
6.3 Användning av personnamn	12
6.4 Långtidsbevarande av publicerade uppgifter	12
7 Bilagor.....	13
7.1 Statistiska diagram.....	13
7.2 Statistiska tabeller.....	14
7.3 Statistikdatabaser	15
8 Mera information.....	16

Förord

Finlands officiella statistik (FOS) är en statistiksamling som beskriver samhället. Samlingen omfattar omkring 250 statistikgrenar som framställs av totalt 12 organisationer. Den officiella statistiken beskriver samhället ur olika synvinklar och erbjuder högklassig och tillförlitlig information som stöd för beslutsfattandet och lagberedningen samt för uppföljning av samhällsutvecklingen.

Producenterna av den officiella statistiken har förbundit sig att framställa statistiken enligt gemensamt överenskomna kvalitetskriterier, som baserar sig på riktlinjerna för europeisk statistik. Statistikens kvalitet garanteras genom gemensam praxis för att publicera statistik på ett obundet och objektivet sätt vid en på förhand anmäld tidpunkt.

Denna anvisning styr och förenhetligar publiceringen av Finlands officiella statistik. Anvisningen kan också tillämpas på annan statistik och andra statistikpublikationer. Anvisningen har utarbetats som ett samarbete mellan producenterna av Finlands officiella statistik (FOS) och den har godkänts av delegationen för Finlands officiella statistik vid dess möte 13.2.2023.

I kapitel 1 behandlas internationell och nationell lagstiftning, anvisningar och god praxis som styr publikationsverksamheten. I kapitel 2 beskrivs FOS-seriernas betydelse och innehåll. I kapitlen 3–6 finns anvisningar för publicering av statistik och material. Närmare anvisningar ges i bilagorna.

1 Centrala författningar, rättsakter och anvisningar

1.1 Grundläggande principer för statistikpublicering

De centrala internationella anvisningarna för publikationsverksamheten baserar sig på [FN:s grundläggande principer för officiell statistik](#) (på engelska) och på [riktlinjerna för europeisk statistik \(Code of Practice, COP\)](#). Riktlinjerna gäller statistikmyndigheternas oberoende och ansvar samt kvaliteten på processer och uppgifter som publiceras. Riktlinjerna överensstämmer med de principer för officiell statistik som godkänts av FN:s statistikkommission och kompletterar dem. Riktlinjerna överensstämmer också med principerna för det europeiska kvalitetspriset (EFQM).

Statistikmyndigheter och andra myndigheter som framställer statistik i enlighet med Europeiska statistiksystemet (ESS-statistik) följer riktlinjerna för europeisk statistik och den kompletterande [kvalitetssäkringsramen \(Quality Assurance Framework of the European Statistical system, ESS-QAF\)](#) (på engelska).

Riktlinjerna för europeisk statistik innehåller följande principer för publicering:

Princip 6: Opartiskhet och objektivitet

Statistikmyndigheter utvecklar, framställer och sprider europeisk statistik på ett sätt som tar hänsyn till vetenskapligt oberoende, objektivitet, yrkesmässighet, öppenhet och insyn samt jämlik behandling av alla användare.

Princip 13: Aktualitet och punktlighet

Europeisk statistik är aktuell och offentliggörs vid rätt tidpunkt.

Princip 15: Tillgänglighet och tydlighet

Europeisk statistik presenteras i ett tydligt och lättbegripligt format, offentliggörs på lämpligt sätt och görs tillgänglig på ett opartiskt sätt tillsammans med tillhörande metadata och anvisningar.

Enligt principerna ska statistikuppgifterna publiceras samtidigt för alla användare. Datum och tid för offentliggörande av statistik tillkännages i förväg i publiceringskalendern. Metadata, kvalitetsrapporter och anvisningar med anknytning till respektive statistikgren finns på statistikens ingångssida i statistikproducentens webbtjänst.

1.2 Lagstiftning

Utöver riktlinjerna finns det förpliktelser som gäller publikationsverksamheten även i EU:s övriga rättsakter och i den nationella lagstiftningen. De viktigaste kraven finns i **tillgänglighetsdirektivet** (EU 2016/2102) och **direktivet om öppna data** (EU 2019/1024). Tillgänglighetsdirektivet har genomförts nationellt genom lagen om tillhandahållande av digitala tjänster (306/2019). Lagen förutsätter att de webbtjänster som myndigheterna producerar är tillgängliga.

I de internationella WCAG-anvisningarna (Web Content Accessibility Guidelines) fastställs närmare krav på tillgängligheten i fråga om webbpublicering. När denna anvisning offentliggjordes krävde lagen att kriterierna på nivåerna A och AA i [WCAG 2.1](#) (på finska) skulle iaktas. Om en ny version av kriterierna publiceras och det fastställs i lag att den ska följas, ska kraven i den nya versionen beaktas vid publicering av statistik.

I direktivet om öppna data ingår en närmare [EU-kommissionens genomförandeförordning om särskilda värdefulla dataset \(EU 2023/138\)](#). Förordningen definierar vilken statistik som ingår i särskilda värdefulla dataset. För övrig statistik är kraven närmast rekommendationer.

Enligt kommissionens genomförandeförordning ska särskilda värdefulla dataset tillhandahållas enligt följande:

- a) Dataset ska vara tillgängliga
  - med de intervall som anges i bilagan (t.ex. månadsvis, kvartalsvis, årsvis),
  - enligt villkoren för licensen Creative Commons BY 4.0 eller en motsvarande eller mindre restriktiv öppen licens,
  - i CSV-, XML-, SDMX- eller JSON-format eller i något annat offentligt dokumenterat öppet och maskinläsbart format som erkänts av unionen eller internationellt,
  - via programmeringsgränssnitt (API, Application Programming Interface) eller som flera filer som kan laddas ner på en gång.
- b) Metadata som beskriver dataset ska vara i strukturerat format och innehålla åtminstone en beskrivning av statistikuppgifterna, de statistiska begreppen, metoderna och uppgifternas kvalitet.
- c) Dessa dataset ska beskrivas i en uttömmande och allmänt tillgänglig onlinedokumentation som beskriver åtminstone datastrukturen och semantiken.
- d) Dataset ska använda offentligt dokumenterade vokabulärer och taxonomier som erkänns i unionen eller internationellt, i förekommande fall.

I förordningen (artikel 3) fastställs att värdefulla dataset ska vara tillgängliga i maskinläsbara format via programmeringsgränssnitt (API).

Programmeringsgränssnittets användarvillkor och tjänstekvalitetskriterierna avseende dess prestanda, kapacitet och tillgänglighet ska beskrivas och publiceras i samband med programmeringsgränssnittet. Användarvillkoren ska finnas tillgängliga i människoläsbar och maskinläsbar format. I datasetens metadata ska det nämnas att det är fråga om värdefulla dataset.

Andra författningar som är relevanta för publikationsverksamheten är **språklagen** (423/2003), **arkivlagen** (831/1994) och **lagen om informationshantering inom den offentliga förvaltningen** (906/2019). Språklagen gäller finska och svenska. Målet med lagen är att individens språkliga rättigheter förverkligas utan att han eller hon särskilt behöver begära det. Var och en har rätt att använda finska eller svenska i sina kontakter med statliga myndigheter. Myndigheterna ska beakta språklagen också vid publiceringen av statistik (se kapitel 6.1).

Enligt arkivlagen ska arkivbildaren bestämma förvaringstiderna och förvaringssätten för handlingar som inkommer och uppstår till följd av skötseln av uppgifterna och ha en arkivbildningsplan (8 §). Tryckta statistikpublikationer ska arkiveras. Det finns ingen skyldighet att arkivera nätpublikationer, men genom långtidsförvaring av materialet säkerställs webbmaterialets användbarhet under tillräckligt lång tid. Vid Undervisnings- och kulturministeriet bereds en regeringsproposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av arkivlagen och lagen om Riksarkivet.

Lagen om informationshantering inom den offentliga förvaltningen (21 §) förutsätter att behovet att förvara informationsmaterial definieras. Om det inte i lag föreskrivs om förvaringstiderna för informationsmaterial eller handlingar, ska informationshanteringsenheten vid fastställandet av förvaringstiden beakta bland annat i vilken utsträckning informationsmaterialet behövs i myndighetens verksamhet för det ursprungliga användningsändamålet. Efter det att förvaringstiden gått ut ska informationsmaterialen utan dröjsmål arkiveras eller förstöras.

2 FOS-statistik- och publikationsserier

Högklassig statistik som framställs kontinuerligt och separata statistikpublikationer kan beviljas status som Finlands officiella statistik med en kvalitetsstämpel. Statistikuppgifter ur statistik som fått FOS-status publiceras som en FOS-statistikserie på webben (html-sidor, databaser, pdf-filer). Separata publikationer (årsböcker, samlingspublikationer eller motsvarande) publiceras i FOS-publikationsserien.

[Delegationen för Finlands officiella statistik](#) har godkänt kvalitetskriterier som Finlands officiella statistik ska uppfylla. Kriterierna har harmoniserats med riktlinjerna för europeisk statistik. Syftet med kriterierna är att utveckla och upprätthålla FOS-statistikens användbarhet för samhällets informationsbehov.

Statistik som ingår i Finlands officiella statistik ska uppfylla följande kriterier:

- objektivitet och transparens
- kvalitetsshantering
- datasekretess
- effektivitet
- relevans
- exakthet och tillförlitlighet

- aktualitet och punktlighet
- enhetlighet och jämförbarhet
- tillgänglighet och tydlighet.

Innehållet i kriterierna beskrivs närmare på Statistikcentralens webbsida [Kvalitetskriterier](#).

2.1 FOS-ansökningsförfarande

En ansökan om FOS-status för statistik lämnas in hos FOS-delegationen. FOS-status kan beviljas när uppgifter ur statistiken har publicerats minst en gång. I ansökan ska beskrivas statistikens framställningsmetod, metadatadokumentation samt hur FOS-kvalitetskriterierna har beaktats vid framställningen av statistiken. Dessutom ska en kvalitetsrapport för statistiken bifogas till ansökan. Blanketten för ansökan om FOS-status fås från Statistikcentralen.

FOS-status kan också sökas för en separat publikation (årsböcker, samlingspublikationer eller motsvarande), om största delen av de statistiska uppgifterna i publikationen är FOS-statistik. Karaktäristiskt för publikationerna i FOS-publikationsserien är att de utkommer regelbundet. I FOS-publikationsserien publiceras inga forskningsrapporter. Ansökningsförfarandet är likadant som i fråga om statistik, men i ansökan beskrivs publikationens innehåll, tidsspänn och kontinuitet samt hur stor del av publikationen som behandlar uppgifter ur FOS-statistik.

FOS-delegationen upprätthåller en lista över statistik som godkänts till FOS-statistikserien och över publikationer som godkänts till FOS-publikationsserien. Den statistik eller publikation som fått FOS-status använder FOS-beteckningen.

2.2 FOS-beteckningen och dess användning

När en statistikgren har godkänts som FOS-statistik kan FOS-logotypen användas i samband med den. Det finns olika versioner av SVT-logotypen som lämpar sig för olika ändamål.

Logotypen på tre språk för Finlands officiella statistik är följande:

Suomen virallinen tilasto
Finlands officiella statistik
Official Statistics of Finland

Det finns också separata språkversioner av logotypen:

Suomen virallinen tilasto

Finlands officiella statistik

Official Statistics of Finland

I publikationer (t.ex. årsböcker) används logotypen inklusive text på frampärmen och på titelsidan.

På webbplatserna för FOS-statistik och på webbsidorna för FOS-publikationer används enbart FOS-beteckningen och dess språkversioner:

FOS-beteckningens färg följer statistikproducentens visuella profil. Således kan organisationen anpassa logotypens färg till den egna webbtjänsten och färgen kan avvika från ovanstående modeller.

2.3 Ansökan om ISSN- och ISBN-nummer

ISSN-numret identifierar statistik som utkommer kontinuerligt. För FOS-statistik kan man ansöka om ISSN-nummer från Nationalbiblioteket.

FOS-publikationsserien har följande ISSN-nummer:

- 1796–0479 (webbpublikation)
- 1795–5165 (tryckt).

Publikationerna i FOS-publikationsserien kan samtidigt höra till någon annan publikationsserie, t.ex. statistikproducentens egen serie, som har ett eget ISSN-nummer.

För en enskild publikation kan man utöver ISSN-serienumret också ansöka om ett ISBN-nummer. Inget ISBN-nummer behövs om de separata delarna av statistikpublikationen inte har egna titlar. Om enskilda delar betraktas som självständiga publikationer, kan man ansöka om separata ISBN-nummer för dem. Om såväl en nätpublikation som en tryckt publikation ges ut, ska man ansöka om separata ISBN-nummer för dem.

Alla koder antecknas i alla versioner av publikationen, förutom att de språkversionsvisa koderna antecknas enbart i den aktuella språkversionen.

I den svenskspråkiga statistikpublikationen antecknas den svenskspråkiga versionens ISBN-nummer och alla seriers ISSN-nummer t.ex. på följande sätt:

- ISBN xxx-xxx-xxx-xxx-x (mjuk pärm)
- ISBN xxx-xxx-xxx-xxx-x (pdf)
- ISSN xxxx-xxxx = Finlands officiella statistik (tryckt)
- ISSN xxxx-xxxx = Finlands officiella statistik (nätpublikation)
- ISSN xxxx-xxxx = Underseriens namn (tryckt)
- ISSN xxxx-xxxx = Underseriens namn (webbpublikation).

3 Offentliggörande av statistikuppgifter

3.1 Publiceringskalender

Datum och klockslag för publicering av Finlands officiella statistik anges på förhand i publiceringskalendern på statistikproducentens webbplats. Publiceringskalendrar upprätthålls över publiceringar på finska, svenska och engelska. Statistiken publiceras i regel vid samma klockslag. Man kan avvika från detta t.ex. på grund av en presskonferens eller av någon annan orsak som anknyter till informationens distribution.

Betydande revideringar av offentliggörandena, ändringar i tidpunkten för offentliggörandet och andra ändringar meddelas uppgifts användarna på förhand i publiceringsskalendern eller på något annat lämpligt sätt. Den publicerade statistiken är tillgänglig för alla på lika villkor och samtidigt. Statistikens producent svarar själv för publiceringsskalendrarna för sina statistikgrenar och följer upp deras tillförlitlighet.

Publiceringsskalendern utarbetas på hösten för följande år på den noggrannhetsnivå som lämpar sig bäst för statistikproducenten (t.ex. på dags-, vecko- eller månadsnivå). Eftersom det är svårt att ge exakta publiceringsdatum på hösten, rekommenderas att de slutliga datumen meddelas uppgifts användarna senast en månad före publiceringen.

3.2 Embargo

Embargo är ett arrangemang mellan statistikproducenten och användaren där användaren kan bekanta sig med materialet innan det publiceras för allmänheten. Uppgifts användaren förbinder sig att hålla uppgifterna hemliga fram till den publiceringstidpunkt som statistikproducenten fastställt. Embargo bygger på stark tillit och yrkesetik.

Enligt riktlinjerna för europeisk statistik kan statistikuppgifter i undantagsfall lämnas ut före publiceringen t.ex. till medierepresentanter, organisationer som producerar statistik eller till kommissionen. Embargot ska vara avgränsat, motiverat, övervakat och offentligt. Varje statistikproducent definierar de situationer i vilka uppgifter kan lämnas ut under embargo. Information om tillämpningen av embargo finns på statistikproducentens webbplats.

4 Ändringar i publicerad statistik

Det kan behövas ändringar i tidigare publicerade statistikuppgifter. Ändringarna kan indelas i två grupper: revidering av uppgifter och felsituationer.

4.1 Revidering av uppgifter

Revidering av publicerade statistikuppgifter är en del av den normala statistikproduktionen. Revideringen innebär vanligen att kvaliteten på de tillgängliga uppgifterna förbättras eller att en sådan betydande metodändring görs att tidsserien korrigeras även bakåt.

Bakgrunden till revidering av statistikuppgifter är oftast att materialet kompletteras. Då baserar sig den nya, reviderade statistiksiffran på ett mer omfattande kunskapsunderlag.

Revideringen av uppgifterna i statistiken kan också bero på den beräkningsmetod som använts, exempelvis årlig avstämning av siffror eller uppdatering av viktstruktur. Uppgifterna kan också revideras på grund av ändringar i basåret eller klassificeringarna. I nationalräkenskaperna görs betydande revideringar när räkenskapernas handböcker uppdateras.

Närmare information om orsakerna till revideringen av uppgifterna i statistiken finns i statistikens dokumentation. Av beskrivningen ska framgå också revideringarnas omfattning och hur länge uppgifterna revideras efter att de publicerats för första gången och om vissa uppgifter revideras mer än andra.

Om uppgifterna i statistiken revideras betydligt mer än vanligt, anges orsakerna till detta separat i offentliggörandet.

Revideringstabellerna kan publiceras som databastabeller eller som andra tabeller. I de revideringstabeller som publiceras på webben kan man i allmänhet beskriva bara revideringen av de viktigaste uppgifterna. Revideringen av uppgifterna kan beskrivas noggrannare i databasens revideringstabeller. Det rekommenderas att revideringstabellerna produceras som en integrerad del av databasens normala underhåll. Revideringstabellerna uppdateras enligt statistikens publiceringscykler, t.ex. månatligen i fråga om månadsstatistik.

4.2 Felsituationer

Fel i statistikpubliceringen är bl.a. felaktiga siffror i texterna, figurerna eller tabellerna eller användning av felaktiga begrepp. Till skillnad från revidering av uppgifter är felsituationer oväntade avvikelser från den normala statistikproduktionen.

Felen åtgärdas och statistikens användare informeras om dem öppet och snarast möjligt. Statistikproducenten berättar om betydande fel i samma utsträckning och genom samma kanaler som vid offentliggörandet av de ursprungliga uppgifterna.

Korrigeringsarna meddelas genom ändringsmeddelanden eller motsvarande, som länkas till det korrigerade offentliggörandet.

Information om korrigeringar av fel i databastabeller eller andra tabeller eller om andra väsentliga ändringar ges med ett ändringsmeddelande eller motsvarande. Uppgifterna om ändringarna är särskilt viktiga för dem som använder gränssnitt. I statistikdatabaserna upprätthålls bara de senaste, uppdaterade uppgifterna också om uppgifter från tidigare perioder (inkl. eventuella revideringar eller korrigeringar av tidigare tidsserieuppgifter).

Skrivfel och andra formfel i statistiska publikationer eller på webbsidor samt i databastabeller korrigeras så snabbt som möjligt. Det görs ingen separat anteckning om dem på webbplatsen och inget ändringsmeddelande publiceras om dem.

5 Nätpublicering

5.1 Statistikens webbsidor

Under avsnittet [Statistiska uppgifter](#) på Statistikcentralens webbplats har alla statistikgrenar inom Finlands officiella statistik samlats efter ämne. Ämnesklassificeringen är en officiell klassificering som fastställts av FOS-delegationen.

På Statistikcentralens webbplats finns statistikens ingångssida med länkar till de primäruppgifter inom ramen för statistiken som statistikproducenterna tillhandahåller (statistikens ingångssida, publiceringskalender och databastabeller). Varje FOS-statistik ska ha en webbsida i statistikproducentens egen webbtjänst.

Webbsidan ska publiceras på tre språk (finska, svenska och engelska). Varje statistikproducent ansvarar för att innehållet är korrekt och för översättningarna.

FOS-beteckningen används på ingångssidan för statistikgrenar som är Finlands officiella statistik (se kapitel 2.2).

På statistikens ingångssida presenteras åtminstone följande innehåll (eller så finns där länkar till innehållet):

- namnet på statistiken

- en beskrivning av statistiken
- det senaste offentliggörandet inom ramen för statistiken (kort meddelande eller motsvarande)
- databastabeller för statistiken eller motsvarande statistiktabeller med anknytning till offentliggöranden
- publiceringskalendern
- statistikens dokumentation, dvs. metadata (se närmare kapitel 5.2)
- kontaktinformation till statistikgrenens experter
- uppgifter om ändringar i statistiken (ändringsmeddelanden eller motsvarande) förvaras enligt statistikproducentens praxis.

5.2 Metadata

Information om de informationskällor, metoder och förfaringssätt som använts ska vara offentligt tillgänglig. Betydande preciseringar av uppgifterna eller ändringar i metoderna meddelas på förhand på statistikens ingångssida.

Statistikmyndigheterna förvaltar och distribuerar statistikens metadata i enlighet med europeiska standarder (t.ex. [kvalitetsrapport enligt SIMS-standard](#)). Användarna informeras om de metoder som används i statistikprocesserna, om användningen och integreringen av administrativt informationsmaterial och annan information samt om kvaliteten på de framställda statistikuppgifterna enligt kvalitetskriterierna för europeisk statistik.

Presentations- och förvaringsformerna för statistik och därtill hörande metadata ska vara sådana att de underlättar en korrekt tolkning av statistik och gör det lättare att göra meningsfulla jämförelser. Metadata utgör grunden för statistikproduktionen och är en nödvändig förutsättning för användning och tolkning av statistiska uppgifter. I publiceringsskedet grupperas statistikgrenarnas metadata i olika typer eller grupper av metadata för att stödja användningen av de statistiska uppgifterna.

Statistiska metadata är bl.a.

- klassificeringar (t.ex.: [Klassificeringar](#))
- begrepp och definitioner (t.ex.: [Begrepp](#))
- kvalitetsrapporter (t.ex.: [Kvalitetsrapportering](#))
- metodbeskrivningar och användarhandböcker (exempel på [metodbeskrivning](#), på finska)
- dataskyddsbekrivningar (t.ex.: [Dataskyddsbekrivningar](#)).

Omfattningen och grupperingen av publiceringen av metadata påverkas bland annat av statistikens produktionsmetoder, informationsinnehåll, informationsformer (t.ex. programmeringsgränssnitt) samt användarnas behov. Omfattningen av metadata kan variera beroende på statistikproducenten och statistiken.

5.3 Databaspublicering

Databaserna har i dagsläget en betydande roll i fråga om publicering och användning av statistiska uppgifter. Databastabeller kan användas mer mångsidigt än publikationstabeller och är ofta mer omfattande. Databastabellerna ger användaren möjlighet att bearbeta och avgränsa informationen på önskat sätt med

hjälp av variabelval. På så sätt kan databastablerna också användas som verktyg för analys av data. I statistikdatabaserna erbjuds användaren också möjlighet att för vidareanvändning ladda ner den tabell som han eller hon bearbetat. Detta kan göras i flera olika filformat. Statistikdatabasers användargränssnitt och databastabeller omfattas också av allmänna tillgänglighetskrav (se närmare avsnitt 7.3).

Statistikdatabaserna kan också användas programmässigt via programmeringsgränssnitt (API). I synnerhet för användarna av programmeringsgränssnitt är det viktigt att villkoren för användningen av uppgifterna är tydliga och att uppgifterna kan användas så flexibelt som möjligt. Det rekommenderas att standardiserade Creative Commons-licenser används vid distribution av öppna data. Det har publicerats principer för skapandet och tillhandahållandet av programmeringsgränssnitt inom den offentliga förvaltningen (se närmare kapitel 5.5). Tabeller och figurer som publiceras på webben samt indikatorfigurer och indikatortabeller som innehåller långa tidsserieuppgifter lönar det sig att alltid när det är möjligt koppla till statistikdatabasen via gränssnitt. På så sätt är uppgifterna på webben och i databasen enhetliga och även uppgifterna på webben är aktuella då de uppdateras automatiskt på basis av innehållet i databasen.

Användarna ska på förhand informeras om de nya statistikuppgifter som publiceras i statistikdatabaserna, enligt samma principer som gäller för de traditionella statistiska offentliggörandena. Om nya statistiska uppgifter publiceras i en statistikdatabas utan något separat offentliggörande (meddelande eller motsvarande), ska tidpunkten anges i publiceringskalendern på förhand som ett databasoffentliggörande. I statistikdatabasen upprätthålls vanligen tidsserieuppgifter och databasen kompletteras med de nyaste uppgifterna utöver tidigare uppgifter. I databasen sker revideringar och korrigeringar av eventuella fel så att också tidigare statistiska uppgifter i databastabellen alltid är uppdaterade (se närmare kapitel 4).

5.4 Öppna data och principer för programmeringsgränssnitt

Då det gäller distribution av öppna data och elektroniskt utlämnande av uppgifter omfattas Finlands officiella statistik av principerna för programmeringsgränssnitt inom den offentliga förvaltningen. Syftet med principerna är att främja tillhandahållandet och användningen av information inom den offentliga förvaltningen med hjälp av programmeringsgränssnitt samt att öka klientorienteringen, samarbetet, den semantiska och tekniska kompatibiliteten, återanvändbarheten, beaktandet av datasäkerhet och dataskydd samt kvaliteten i utvecklingen av programmeringsgränssnitten.

Programmeringsgränssnitten (API) är dokumenterade gränssnitt som gör det möjligt för programvara, applikationer eller system att sinsemellan utbyta information eller funktioner. Enligt principerna för programmeringsgränssnitt ska behövliga datamodeller och metadata användas vid beskrivning av den information som behandlas i programmeringsgränssnitt. Vid beskrivningen kan man använda allmänna eller gemensamma terminologier, kodsysteem, datamodeller, datastrukturer, klassificeringar och kvalitetskriterier. (Informationshanteringsnämndens Rekommendation om tekniska gränssnitt och elektroniska förbindelser ([FM, 2021:38](#)))

Enligt principerna för programmeringsgränssnitt inom den offentliga förvaltningen t.ex.

- tillhandahålls öppna data huvudsakligen via programmeringsgränssnitt

- utvecklas programgränssnitt utgående från behov
- utvecklas programmeringsgränssnitten med öppna och teknikneutrala standarder och protokoll
- beskrivs de uppgifter som hanteras av programmeringsgränssnitten enligt gemensamma och allmänna datamodeller.

Den som ansvarar för publiceringen av statistiken är producent till materialet och äger upphovsrätten om inte annat anges i anslutning till produkten, uppgiften eller tjänsten.

Inom Finlands officiella statistik omfattas öppna data och offentligt innehåll i webbtjänster av användningstillståndet [Creative Commons 4.0](#). Det ger tillstånd att kopiera, bearbeta och dela material antingen i ursprungligt eller bearbetat format. Material kan också sammanställas med annat material och användas för både kommersiella och icke-kommersiella ändamål.

5.5 Tillgänglighet

På webben ska statistiken tillhandahållas i tillgängligt format. Det ska vara möjligt att använda det statistiska innehållet även om användaren har en funktionsnedsättning, t.ex. synskada. Vid publicering ska man alltså beakta t.ex. dålig syn och användning av innehåll med olika hjälpmedel.

Utöver uppfyllandet av tillgänglighetskriterierna förutsätter lagen om tillhandahållande av digitala tjänster att det finns ett tillgänglighetsutlåtande på myndigheternas webbplatser. I tillgänglighetsutlåtandet beskrivs till vilka delar webbtjänsterna uppfyller tillgänglighetskriterierna och till vilka delar sidorna inte är tillgängliga. Tillgänglighetsutlåtandet ska innehålla åtminstone följande:

- information om till vilka delar tjänsten inte är tillgänglig och varför den inte är tillgänglig
- anvisningar om hur användaren kan få icke-tillgängligt innehåll i ett alternativt format
- kontaktinformation för respons
- en länk till tillsynsmyndighetens webbplats där tjänsteanvändaren kan anföra tillgänglighetsklagan eller begära utredning av tillgängligheten.

Mera information om tillgänglighetens hos statistiska diagram och tabeller finns i kapitel 7.

6 Allmänna anvisningar

6.1 Språkrekommendation

Anvisningarna för publicering av FOS definierar följande minimirekommendationer för användningen av olika språkversioner:

- Primäruppgifterna på statistikens webbsidor publiceras på tre språk.
- Publiceringskalendern publiceras på tre språk.
- Kvalitetsrapporterna eller motsvarande dokumentation publiceras på tre språk.
- Offentliggörandena av FOS-statistik publiceras på finska, till centrala delar på svenska och till behövliga delar på engelska beroende på

statistikens innehåll och distributionen av statistiken som en del av programmet för europeisk statistik (ESS).

- Statistikpublikationerna publiceras på finska samt till behövliga delar på svenska och/eller engelska.
- Statistiktabellerna framställs som enspråkiga och eventuella språkversioner skapas i form av separata tabeller.
- Det rekommenderas att de statistikdatabaser som används för distribution av FOS-statistik tillhandahålls på finska, svenska och engelska.

6.2 Instruktion för hänvisning

Publicering av en anvisning om hur man hänvisar till FOS-uppgifter rekommenderas i samband med publiceringen av statistiken. I tryckta publikationer inkluderas anvisningstexten som en del av publikationen, t.ex. med rubriken "Hänvisning till uppgifter i denna statistik". På webben kan man länka till anvisningen från statistikens webbpublikation.

Exempel:

Finlands officiella statistik (FOS): Inrikes sjötrafik
[webbpublikation]. Referensperiod: 2022, september. ISSN=2670-1952. Helsingfors: Statistikcentralen [Hänvisat: 7.11.2022].
Åtkomstsätt:
<https://www.stat.fi/sv/publikation/cktyfj0i028h80b50qy1up5dz>

Hänvisningen inleds med "Finlands officiella statistik (FOS)". En webbadress i hänvisningen kan användas för att hänvisa till ett offentliggörande eller till statistikens ingångssida.

6.3 Användning av personnamn

I Finlands officiella statistik används inte personnamn som uppgift om upphovsman. Kontaktinformationen till statistikexperterna publiceras på statistikens ingångssida samt i samband med statistikpubliceringen.

6.4 Långtidsbevarande av publicerade uppgifter

Långtidsbevarande av publicerade uppgifter innebär att materialet inte överförs till ett arkiv genast efter publiceringen, utan bevaras långvarigt för det ursprungliga användningsändamålet (t.ex. användning av statistiska uppgifter). I lagstiftningen (t.ex. arkivlagen, informationshanteringslagen) har det inte fastställts någon tidsfrist för långtidsbevarande av publicerade statistikuppgifter. Myndigheten ska själv fastställa förvaringstiden efter vilken materialet kan förstöras eller överföras till ett arkiv.

Riksarkivet har inte i fråga om Statistikcentralen eller andra producenter av FOS fattat något beslut om förvaringstiderna för material som publicerats i webbtjänster. Myndigheterna kan självständigt besluta om långtidsbevarandets längd och om tillgången till material under bevarandet.

Nationalbiblioteket deponerar inhemsk publikationsproduktion i enlighet med lagen om deponering och förvaring av kulturmaterial (1433/2007) i samarbete med aktörer inom publikationsbranschen.

Webbmaterial har lagrats sedan år 2006, då det möjliggjordes enligt upphovsrättslagen (404/1961, 16 b §). I webbarkivet har webbinnehåll lagrats på ett representativt och mångsidigt sätt, men webbarkivet är inte en fullständig återgivning av det gånga internet. Webbarkivet kompletteras en gång om året genom en Finland-insamling, genom fortlöpande insamlingar (webbtidningar och innehåll på Twitter) samt genom temainsamlingar. Statistikuppgifter som framställts av statistikproducenterna är en del av Nationalbibliotekets webbarkiv.

Lagen om informationshantering inom den offentliga förvaltningen styr förvaringen av uppgifter. Det ska finnas godtagbara skäl för att förvara uppgifterna, såsom varaktigt behov av att använda en handling för att verifiera klientens förmåner, rättigheter eller förpliktelser (lagen om informationshantering inom den offentliga förvaltningen 906/2019, RP 284/2018 rd, s. 104). Efter det att förvaringstiden gått ut ska informationsmaterialen utan dröjsmål arkiveras eller förstöras på ett informationssäkert sätt (lagen om informationshantering inom den offentliga förvaltningen 906/2019, 21 §). Enligt 19 § i lagen om informationshantering inom den offentliga förvaltningen ska handlingar som utarbetats av en myndighet förvaras elektroniskt.

7 Bilagor

7.1 Statistiska diagram

Ett bra statistiskt diagram kopplar alla presenterade uppgifter till sin kontext. En beskrivande rubrik och annan information som skalan, axlarna och förklaringarna gör det lättare att uppfatta sammanhanget. När alla diagramelement (linjer, delar, sektorer) är tydligt namngivna och avvikelser har identifierats, är det lättare att tolka diagrammet i rätt riktning.

Ett diagram består av följande element:

- rubrik
- axlar, skalor
- stömlinjer
- diagramelement och ikoner
- förklaringar
- informationskälla och fotnoter.

Närmare anvisningar om hur man gör goda statistiska diagram finns i den finskspråkiga handboken [Tilastokuviot tutuksi](#).

Statistiska diagram som publiceras på webben ska vara tillgängliga. Särskild uppmärksamhet bör ägnas åt följande frågor:

1. Färgkontrasterna i diagrammen ska vara tillräckliga. ([WCAG-kriterium 1.4.11](#))
2. Figurens innehåll ska beskrivas i en textmotsvarighet (alt-text) eller i den omgivande texten eller på någon annan plats där den är lätt att hitta. Enbart figurens rubrik är inte en tillräcklig alt-text. Om det inte är möjligt att skriva text t.ex. på grund av automatisk uppdatering, ska informationen i figuren erbjudas som en tillgänglig tabell. ([WCAG-kriterium 1.1.1](#))

3. Interaktiva visualiseringar ska kunna användas med tangentbord.
([WCAG-kriterium 2.1.1](#))

Det finns också andra kriterier för visualisering, den uttömmande listan beror på fallet.

7.2 Statistiska tabeller

Tabeller kan publiceras

- som färdiga tabeller t.ex. i statistiska offentliggöranden, på webbsidor och i publikationer
- som dynamiska databastabeller där användarna kan bearbeta tabellernas innehåll och omfattning på önskat sätt.

Statistiktabellernas dataskydd ska skötas i enlighet med organisationernas egna anvisningar. För statistiktabellernas dataskydd finns dessutom [FOS-delegationens dataskyddsrekommendation](#) (på finska) samt Statistikcentralens närmare anvisningar.

I tabellerna i den officiella statistikens publikationer används följande beteckningar:

- 0,0 storheten är mindre än hälften av den använda enheten
- . uppgiften kan inte förekomma
- .. uppgiften är inte tillgänglig, för osäker för att anges eller sekretessbelagd
- ... eller – inga observationer
- * preliminär uppgift

Därtill:

Den talbas som procenttalen baserar sig på måste alltid anges i tabellen.

Likaså basåret eller bastidpunkten för indexen.

På webben ska tabellerna tillhandahållas i tillgängligt format. Tabellerna ska vara läsbara och begripliga också med mobila enheter.

Tabeller som gjorts enligt tillgänglighetsanvisningarna är dessutom lättare att förstå för alla användare. Särskild uppmärksamhet bör ägnas åt följande frågor, av vilka många hänför sig till [WCAG-kriterium 1.3.1](#):

1. Tabellernas radrubriker ska markeras som radrubriker och kolumnrubrikerna som kolumnrubriker.
2. Onödigt komplicerade tabeller bör undvikas. Det är bättre att erbjuda uppgifter som flera små tabeller än som en stor och komplex tabell.
3. Det är skäl att undvika sammanslagna celler i miljöer där tabellstrukturen inte kan markeras på ett tillgängligt sätt.
4. Det är skäl att undvika rubriker på flera nivåer och rubrikader mitt i tabellen i miljöer där tabellstrukturen inte kan markeras på ett tillgängligt sätt.

5. Korrigeringar i tabellerna ska markeras på ett tillgängligt sätt. Markering av en korrigering med enbart färg (t.ex. rött nummer i tabellcellen) är inte ett tillgängligt sätt.
6. Om tabellens rubrik är en fast del av tabellen, ska den i tabellens kod anges i caption-elementet.
7. Uppgift som saknas ska antecknas i tabellen.

7.3 Statistikdatabaser

De statistikdatabaser som publiceras ska vara tillgängliga. De måste också uppfylla nivåerna A och AA i WCAG-kriterierna. I denna anvisning nämns några centrala krav i kriterierna.

Anvisningarna för statistiska diagram och tabeller (kapitel 7.1 och 7.2) gäller också diagram och tabeller som publiceras i statistikdatabaser, också då de bildas automatiskt utgående från innehållet i statistikdatabasen.

Gränssnitten för statistikdatabaserna omfattas av bland annat följande krav:

1. Det ska vara möjligt att använda alla funktioner med tangentbord, utan mus.
  - Exempel: Användaren ska med hjälp av tangentkommandon kunna komma åt alla menyer i databasen och lämna menyerna.
2. Information om databasens funktioner och funktionernas status ska också förmedlas till hjälpmedel såsom skärmläsare.
  - Exempel (funktioner): Om användaren av ett skärmläsningsprogram väljer något i rullgardinsmenyn, ska användaren få information om menyns namn, vad användaren kan välja i menyn och vad som har valts.
  - Exempel (funktionens status): Om användaren av ett skärmläsningsprogram använder en sökfunktion i databasen och sökningen inte laddar ner hela sidan på nytt, ska information om sökresultaten förmedlas till skärmläsningsprogrammet.
3. Om användaren av ett skärmläsningsprogram gör val i databasen och valen automatiskt uppdaterar sidans innehåll, ska användaren informeras om den automatiska uppdateringen på förhand. ([WCAG 3.2.2](#))
4. Utöver färgkontrasterna i de statistiska diagrammen ska också alla texter och funktionella element i databasen, såsom knapparna, ha tillräckliga kontraster. ([WCAG 1.4.1, 1.4.11](#))
5. Databasens innehåll ska anges i koden så att hjälpmedlen, t.ex. en skärmläsare, kan identifiera t.ex. sidans struktur och rubriknivåer. ([WCAG 1.3.1](#))
6. Databasens funktioner och anvisningar får inte grunda sig enbart på sensoriska observationer [ovan, nedan, blått, rött].

Om man är tvungen att skapa mångspråkigt innehåll, ska de olika språken anges.

8 Mera information

Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2016/2102 om tillgänglighet avseende offentliga myndigheters webbplatser och mobila applikationer. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/PDF/?uri=CELEX:32016L2102>

Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2019/1024 om öppna data och vidareutnyttjande av information från den offentliga sektorn. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/PDF/?uri=CELEX:32019L1024>

API-principer för den offentliga förvaltningen. Finansministeriets publikationer – 2022:13. <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/163865>

Making data meaningful, A guide to presenting statistics (UNECE); <https://unstats.un.org/unsd/EconStatKB/KnowledgebaseArticle10350.aspx>